

WP 242 LISA. Korduvad küsimused

1. Mis on andmete ülekandmise õiguse eesmärk?

Põhimõtteliselt võimaldab andmete ülekantavus andmesubjektidel oma andmeid saada ning neid enda tarbeks ja eri teenuste puhul taaskasutada. See õigus aitab neil isikuandmeid hõlpsalt ja ilma takistusteta liigutada, kopeerida või ühest IT-keskkonnast teise edastada. Lisaks tarbijate mõjuvõimu suurendamisele andmete n-ö lukustamise vältimise teel soodustab see eeldatavasti ka innovatsioonivõimalusi ja isikuandmete ohutut ja turvalist jagamist vastutavate töötajate vahel nii, et andmesubjektil on selle üle kontroll.

2. Mida andmete ülekandmise õiguse teostamine võimaldab?

Eeskätt on tegemist õigusega **saada** („struktureeritud, üldkasutatavas vormingus ning masinloetaval kujul“) **isikuandmeid**, mida vastutav töötaja töötleb, ning säilitada neid edasiseks isiklikuks kasutamiseks isiklikul seadmel, ilma neid teisele vastutavale töötajale edastamata. See õigus annab andmesubjektidele lihtsa võimaluse oma isikuandmeid ise hallata.

Teiseks võimaldab see õigus andmesubjektidel oma isikuandmeid takistusteta ühe vastutava töötaja käest teise kätte üle kanda ning aitab neil isikuandmeid hõlpsalt liigutada, kopeerida või ühest IT-keskkonnast teise edastada.

3. Milliseid vahendeid soovitatakse kasutada andmete ülekandmise taotlustele vastamiseks?

Esiteks peaksid vastutavad töötajad pakkuma andmesubjektile võimaluse andmeid otse alla laadida ja teiseks peaksid nad võimaldama andmesubjektidel andmeid otse teisele vastutavale töötajale edastada. Seda võib teha näiteks rakendusliidese kättesaadavaks tegemise teel.

Samuti võivad andmesubjektid kasutada isikuandmete hoidmiseks ja säilitamiseks isiklikku andmehoidlat või usaldusväärse kolmanda isiku abi ning anda vastutavatele töötajatele õiguse isikuandmetele vajaduse korral juurde pääseda ja neid töödelda, et andmeid oleks võimalik hõlpsalt ühelt vastutavalt töötajalt teisele edastada.

4. Mil määral on vastutavatel töötajatel vastutus andmete ülekandmise õiguse teostamise tagajärjel edastatud või saadud andmete eest?

Andmete ülekandmise taotlusele vastav vastutav töötaja ei vastuta töötlemise eest, mida teeb andmesubjekt või mõni teine isikuandmeid vastuvõttev ettevõtja. Samal ajal on vastuvõttev vastutav töötaja kohustatud tagama, et esitatud ülekantavad andmed on uue andmetöötlemise seisukohast asjakohased ega ole ülemäärased, et ta on andmesubjekti sellisest uuest töötlemisest selgelt teavitanud ning et ta on üldisemalt järginud andmekaitse põhimõtteid, mida isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt andmete töötlemise suhtes kohaldatakse.

5. Kas andmete ülekandmise õiguse teostamine mõjutab andmesubjekti muude õiguste teostamist?

Kui isik teostab oma õigust andmete ülekandmisele (või mõnda teist isikuandmete kaitse määrusega ette nähtud õigust), siis ei piira see mingeid muid õigusi. Andmesubjekt saab

teostada oma õigusi nii kaua, kui vastutav töötleja andmeid töötleb. Näiteks võib andmesubjekt jätkata vastutava töötleja teenuse kasutamist ja sellest kasu saamist ka pärast andmete ülekandmise toimingut. Samamoodi ei saa vastutav töötleja juhul, kui andmesubjekt soovib teostada õigust oma isikuandmeid kustutada või need vaidlustada või nendega tutvuda, kasutada eelnevat või järgnevat andmete ülekandmise õiguse teostamist võimalusena andmesubjekti muude õiguste täitmisega viivitada või sellest keelduda. Peale selle ei kaasne andmete ülekandmisega automaatselt andmete kustutamist vastutava töötleja süsteemidest ning see ei mõjuta andmete ülekandmise õiguse alusel edastatud andmete suhtes kehtivat algset säilitamisaega.

6. Millal andmete ülekandmise õigust kohaldatakse?

Seda uut õigust kohaldatakse, kui on täidetud **kolm kumulatiivset tingimust**.

Esiteks peaks taotletud isikuandmete automatiseeritud töötlemine (st paber kandjal toimikud on välja arvatud) toimuma andmesubjekti eelneva nõusoleku põhjal või tema osalusel sõlmitud lepingu täitmiseks.

Teiseks peaksid taotletud isikuandmed andmesubjekti puudutama ja olema tema esitatud. Artikli 29 tööriühm soovib vastutavatel töötlejatel lauset „andmesubjekti puudutavad isikuandmed“ mitte liiga rangelt tõlgendada, kui andmesubjektiga seotud ja tema esitatud andmekogum, mida taotluse esitanud andmesubjekt isiklikel eesmärkidel kasutab, sisaldab kolmandate isikute andmeid. Tavapärased näited kolmandate isikute andmeid hõlmavate andmekogumite kohta on telefonikõnede salvestised (mis sisaldavad sissetulevaid ja väljaminevaid kõnesid), mida andmesubjekt soovib saada, või kolmandatelt isikutelt laekunud makseid hõlmav pangakonto ajalugu.

Isikuandmeid võib pidada andmesubjekti poolt esitatuks siis, kui andmesubjekt on need teadlikult ja aktiivselt „esitanud“, näiteks elektrooniliste vormide kaudu esitatud kontoandmed (nt meiliaadress, kasutajanimi, vanus), aga ka siis, kui need on loodud ja kogutud kasutajate tegevuse põhjal teenuse või seadme kasutamisel. Seevastu isikuandmed, mis on tuletatud või saadud andmesubjekti esitatud andmete põhjal, näiteks aruka arvesti toorandmete analüüsimise teel loodud kasutajaprofiil, jäävad andmete ülekandmise õiguse kohaldamisalast välja, sest andmesubjekt ei ole neid esitanud, vaid need on vastutava töötleja loodud.

Kolmanda tingimuse kohaselt ei tohiks selle uue õiguse teostamine kahjustada kolmandate isikute õigusi ja vabadusi. Näiteks peaks uus vastutav töötleja juhul, kui andmesubjekti taotlusel edastatud andmekogum sisaldab teisi isikuid käsitlevaid isikuandmeid, töötleva neid andmeid ainult siis, kui selleks on sobilik õiguslik alus. Tavaliselt on andmete töötlemine andmesubjekti ainukontrolli all juhul, kui see toimub osana eranditult isiklikust või kodusest tegevusest.

7. Kuidas andmesubjekte sellest uuest õigusest teavitada?

Vastutavad töötlejad peaksid teavitama andmesubjekte andmete ülekandmise õigusest „kokkuvõtlikult, selgelt, arusaadavalt ning lihtsasti kättesaadavas vormis, kasutades selget ja lihtsat keelt“. Sellega seoses soovib artikli 29 tööriühm vastutavatel töötlejatel selgitada üheselt erinevusi andmeliikide vahel, mida andmesubjekt võib saada andmete ülekandmise õiguse alusel ja andmetega tutvumise õiguse alusel, ning esitada konkreetset teavet andmete ülekandmise õiguse kohta enne võimalike kontode sulgemist, et andmesubjektil oleks võimalik oma isikuandmed kätte saada ja neid säilitada.

Peale selle võivad andmesubjekti taotluse põhjal ülekantavaid andmeid saavad vastutavad töötledjad esitada parima tavana andmesubjektidele kogu teabe nende teenuste osutamiseks asjakohaste isikuandmete laadi kohta.

8. Kuidas saab vastutav töötledja andmesubjekti enne tema taotlusele vastamist tuvastada?

Artikli 29 töörühm soovib vastutavatel töötledjatel kehtestada asjakohased menetlused, mis võimaldavad üksikisikul esitada andmete ülekandmise taotluse ja saada teda käsitlevaid andmeid. Igal juhul peavad vastutavad töötledjad olema seadnud sisse autentimismenetluse, et oma isikuandmeid taotleva või laiemalt isikuandmete kaitse üldmäärusega antud õigusi teostava andmesubjekti isik kahtlusteta kindlaks teha.

9. Milline on andmete ülekandmise taotlusele vastamiseks kehtestatud ajaline piirang?

Artikliga 12 keelatakse vastutaval töötledjal isikuandmete esitamise eest tasu nõuda, välja arvatud juhul, kui vastutav töötledja suudab tõendada, et taotlused on selgelt põhjendamatud või ülemäärased, „eelkõige oma korduva iseloomu tõttu“. Isikuandmete automatiseeritud töötlemisele spetsialiseerunud infoühiskonna teenuste või sarnaste teenuste puhul on väga ebatõenäoline, et mitmele andmete ülekandmise taotlusele vastamist tuleks käsitada ülemäärase koormuse tekitamisena. Sellistel juhtudel soovib artikli 29 töörühm määrata kindlaks asjaoludele vastav mõistlik ajavahemik ja teavitada sellest andmesubjekte.

10. Kuidas tuleb ülekantavad andmed esitada?

Isikuandmed tuleks edastada struktureeritud, üldkasutatavas vormingus ning masinloetaval kujul. Need vahendeid käsitlevad nõuded peaksid tagama vastutava töötledja esitatud andmete vormingu koostalitlusvõime, kusjuures koostalitlusvõime ongi soovitud tulemus. See ei tähenda siiski, et vastutavad töötledjad peaksid hoidma töös ühilduvaid süsteeme. Peale selle peaksid vastutavad töötledjad esitama koos andmetega võimalikult palju parimal täpsuse ja üksikasjalikkuse tasemel metaandmeid, et säilitada vahetatud teabe täpne tähendus.

Arvestades seda, et vastutav töötledja võib töödelda väga erinevat liiki andmeid, ei ole isikuandmete kaitse üldmääruses antud konkreetseid soovitusi esitatavate isikuandmete vormingu kohta. Kõige sobilikum vorming on sektorite lõikes erinev ja vastavad vormingud võivad juba olemas olla, kuid valikul tuleks alati lähtuda eesmärgist, et vorming oleks tõlgendatav.

Artikli 29 töörühm õhutab innukalt tööstusharu sidusrühmade ja kutseorganisatsioonide vahelist koostööd, et nad töötaksid üheskoos välja ühised koostalitlevad standardid ja vormingud andmete ülekandmise õigusega seotud nõuete täitmiseks.